

Фанула Ниаолин, специјална известитељка Уједињених нација за заштиту и унапређење људских права у борби против тероризма, обратила се Влади Србије поводом тога што је у јулу 2020. Управа за спречавање прања новца и финансирање тероризма од банака у Србији затражила увид у финансијске трансакције најмање тридесет седам организација и удружења, као и двадесет појединаца.

Потез Управе врста притиска на део јавности који указује на корупцију у редовима власти

Такав потез Управе, која ради под окриљем Министарства финансија Србије, код ентитета обухваћених интересовањем надлежних оцењен је као врста притиска на део јавности који указује на корупцију у редовима власти, политичку тортуру или кршења људских права.

Фанула Ниаолин, иначе професорка на Универзитету у Минесоти, специјализована за област заштите људских права, каже у интервјуу Гласу Америке да је од власти Србије затражила образложење у вези са потезима Управе која ради под окриљем државе. Рок који им је остављен да одговоре на питања у вези са појединачним случајевима, износи 60 дана, односно два месеца.

Овакви потези нису очекивани у демократским државама

Ниаолин, у разговору за Глас Америке, указује да се овакви и слични поступци, покренути на основу закона који регулише озбиљна кривична дела, или пак дела тероризма, у већини светских држава ретко дешавају.

Таргетирање невладиног сектора и његових чинилаца недоследно примени Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма

“Посебно је неочекивано да се тако нешто догађа у демократским државама. Постоји снажна претпоставка да владе које су посвећене демократији и инклузији цивилног друштва не посежу и не упуштају се у злоупотребу таквих закона. Сведоци смо злоупотреба закона против финансирања тероризма широм света, али је велики изузетак када их демократска држава употребљава на такав начин”, каже Фанула Ниаолин за Глас Америке.

Уверена је и да је таргетирање невладиног сектора и његових чинилаца недоследно примени Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма.

"То значи да закон чија је сврха да спречи финансирање тероризма – треба да се примени против особа за које се сумња да су повезане са тероризмом или терористе. Проблем је када државе на тај начин почну да дефинишу актере цивилног друштва", упозорава Ниаолин.

Претња чиниоцима цивилног друштва

То, како истиче, чиниоцима цивилног друштва шаље поруку да могу да постану предмет истрага, да им се могу стварати проблеми.

"То је и суштински разлог због кога смо се и обратили властима Србије: првенствено мислим на таргетирање невладиног сектора и медија. То, међутим, утиче и на њихово право на изражавање у политичком смислу. Право на политичку партиципацију - да располажу банковним рачунима који неће подлећи никаквим рестрикцијама. Као и на право да знају какве информације, обавештајне податке и кривичне поступке - имају или воде против њих. Све што сам навела важи за све ентитете укључене у ову причу - како припаднике невладиног сектора, тако и медије и појединце", објашњава Ниаолин.

Покренути поступак надлежних у Србији није ни у складу са међународним правом

Покренути поступак надлежних у Србији, према њеним речима, није ни у складу са међународним правом.

"Постоји извештај број значајних међународних споразума о људским правима, које је потписала и Србија, који имплицирају на злоупотребе овог закона. Рецимо, члан 19 Међународног пакта о грађанским и политичким правима који штити слободу изражавања, или члан 25 Уговора који штити право на политичку партиципацију. Такође, ако се правни заступници суочавају са тим да ће због свог рада бити на мети истраге о финансирању тероризма - наводите их да се не баве својим послом. Дакле, ништа од тога није у складу са међународним правом", истиче Ниаолин.

Начин на који су власти Србије употребиле закон, осим што је у нескладу са поштовањем људских права, неусклађен је и са обавезама Србије да предузима превенцију тероризма на начин који је усклађен са међународним правом

Начин на који су власти Србије употребиле закон, осим што је у нескладу са поштовањем људских права, неусклађен је и са обавезама Србије да предузима превенцију тероризма на начин који је усклађен са међународним правом, јер су државе такође и на

то обавезане, додаје специјална извештељка УН.

"Дакле, када Србија злоупотребљава закон – то, на неки начин, шаље сигнале и другим државама да се Закон о борби против тероризма може користити за деловање чије су последице кршење људских права. То је лоше за борбу против тероризма", сматра саговорница Гласа Америке.

Чека се на осговор српских власти

Када пређемо на нешто виши ниво - делује да постоји системски проблем са применом закона

Одговор власти Србије, према њеним речима, требало би да буде трострук. "Прво на реду је санирање штете нанете појединцима који су непримерено таргетирани. Они имају право да буду упознати са информацијама које су, могуће је са негативним контекстом, о њима сакупљане (...) Када пређемо на нешто виши ниво - делује да постоји системски проблем са применом закона. Можда на парламентарном нивоу има простора за анализирање, ревизију и измене тог закона - како би се у будућности спречила могућност злоупотреба. Трећа ствар која мислим да би требало да се деси јесте да се Манивал и ФАТФ (Међународно тело за контролу и спречавање прања новца), два тела која се боре против финансирања тероризма у Европи и свету, укључе и у сарадњи са властима Србије обезбеде да се такве злоупотребе не понављају и решавају на највишем нивоу државе", сматра Ниаолин.

Влади Србије поручује и да би било добро да установи функцију независног ревизора (посматрача) примене закона против тероризма или решења чија је сврха поспешивање безбедности како би се осигурало да се не могу злоупотребити.

(Глас Америке, Н1)